



SYKE

10.10.2018

HAJA-ASUTUKSEN JÄTEVESINEUVONNAN JÄRJESTÄMISEN KOULUTUSOHJELMA 2019

A) YLEISTÄ

Tausta

Valtion avustukset jaetaan valtakunnallisen jätevesineuvonnan toteuttamiseksi vuodelle 2019. Neuvonnassa noudatetaan SYKEN laatimassa yleissuunnitelmassa 2019 esitettyjä periaatteita. Oletettavasti mukana tulee olemaan neuvoja, jotka ovat kouluttautuneet aiemmin, mutta myös uusia henkilöitä. Avustusta saavat järjestöt vastaavat siitä, että nämä uudet neuvijat koulutetaan tässä esitetyn mukaisesti. Lisäksi aiemmin kouluttautuneet jätevesineuvojat tarvitsevat alueellisen opinto-osuuden siirtyessään toimimaan uudelle alueelle.

Koulutuksen tavoitteena on taata yhdenmukaisen ja oikean tiedon saatavuus sekä korkea taso neuvonnassa valtakunnallisesti. Neuvonnassa noudatetaan puolueettomuutta, sen tulee perustua tietoon ja neuvojien tulee toimia teknologianeutraalisti erilaisten ratkaisuvaihtojen tarkastelussa.

Koulutus on jaettu kolmeen osaan:

Osa 1: Valtakunnallisesti yhdenmukainen osuus

Osa 2: Alueellinen osuus

Osa 3: Kiinteistökohtaisen neuvonnan harjoittelu

Lisäksi tähän koulutusohjelmaan on koottu mallipohjia neuvontahankkeen raportointia varten.

Kohderyhmä

Koulutus on kohdennettu jätevesineuvojille ja neuvontaa organisoivan järjestön vastuuhenkilöille. Osat 1 ja 2 on tarkoitettu pelkkää yleisneuvontaa tekeville neuvoijille. Kiinteistökohtaista neuvontaa tekevät tarvitsevat osia 1, 2 ja 3.

Opiskelumenetelmät

Opiskelu organisoidaan pääosin avustusta saavan järjestön toimesta. Kouluttajana voi olla järjestön vastuuhenkilö, jos hänellä on riittävä osaaminen ja tausta haja-asutusalueiden jätevedenkäsittelyyn liittyvistä asioista. Kouluttajaksi voidaan myös hankkia ostopalveluna riittävän pätevyyden omaava henkilö.

Osan 1 opiskelu voidaan toteuttaa myös kaksipäiväisenä ympäristöhallinnon koulutustilaisuutena keväällä 2019, johon voisi osallistua Helsingissä tai etäyhteyden avulla.

Edellytettävä osaamisen taso

Jätevesineuvojilta edellytetään, että he osaavat vastata heille esitettyihin kysymyksiin koskien kiinteistökohtaiseen jätevedenkäsittelyyn liittyvää lainsäädäntöä, puhdistusmenetelmiä sekä käsittelyjärjestelmien riittävyyttä ja soveltuvuutta kohdekiinteistölle. Valmiiden vastausten opettelu ei riitä, sillä syy-seuraus-suhteita täytyy ymmärtää ja asioita pystyä perustelemaan. Jäteveden käsittelyn tehostamisen tavoitteena on ehkäistä ympäristön pilaantumista, vesistöjen rehevöitymistä ja terveyshaittoja, joten näiden taustojen ymmärtäminen on tärkeää. Jätevesiä ei puhdisteta lainsäädännön vaan ympäristön takia. Mikäli yksittäisen toimijan rooli neuvontahankkeessa on lähinnä mielenkiinnon herättäminen ja motivointi, riittää neuvoijille tieteellisesti kevyempi taustaosaaminen. Tällöin neuvojan roolina on herättää kiinnostusta ja innostusta asioiden kuntoon saattamiseksi ja ohjata asukkaita joko kiinteistökohtaisen neuvojan tai suunnittelijan asiakkaaksi.



Valtakunnallisten linjausten lisäksi neuvojen tulee tuntea toiminta-alueensa kuntien määräykset riittävän hyvin pystyäkseen antamaan ajan tasalla olevaa tietoa mm. viemäröintisuunnitelmista ja mahdollisista alueellisista jätevedenkäsittelyvaatimuksista. Hyvä alueellinen tuntemus on erityisen tärkeää tehtäessä kiinteistökohtaista neuvontaa.

Kiinteistökohtaisen neuvojan tulee osata ottaa kantaa siihen, onko olemassa oleva jätevedenkäsittelyjärjestelmä riittävä vai ei, sekä ehdottaa tarvittaessa erilaisia mahdollisia vaihtoehtoja jätevesiasioiden asianmukaiseksi hoitamiseksi ja tarvittavien kunnostustoimien toteuttamiseksi. Vaikka suunnitteluosaaminen on eduksi, neuvojan ei täydy hallita jätevesijärjestelmän teknistä suunnittelua. Suunnitelmia ei tehdä neuvontakäynnillä vaan korjaus- ja tehostamistoimien toteuttamiseksi kiinteistön omistaja ohjataan käyttämään asiantuntevia suunnittelijoita ja rakentajia.

Neuvontakäynnillä ei myöskään oteta maaperänäytteitä tai tehdä muita tarkempia tutkimuksia. Kiinteistökohtaisen neuvonnan harjoittelu on tärkeää myös asiakkaan kohtaamisen kannalta, mikäli neuvonnasta ei ole ennestään kokemusta.

Aihesisällöt ja materiaali

Tarkoituksena on, että neuvojat osaavat myöhemmin kuvatut aihesisällöt neuvojan työssä tarvittavassa laajuudessa (edellytettävä osaamisen taso).

Koulutusmateriaalia on saatavilla netissä (www.ymparisto.fi/hajajatevesi > Syventävää tietoa > Neuvontajärjestöjen materiaali). Osan 2 aineistot ovat saatavissa asianomaiselta kunnalta. Useimpia osan 3 esitteitä on saatavilla myös painettuina.

B) OPISKELUN SISÄLTÖ

1. OSA

Valtakunnallisesti yhdenmukainen osuus - lainsäädäntö, kiinteistökohtaisen jätevedenpuhdistuksen tekniset vaihtoehdot ja niiden riittävyden arviointi

Aihesisältö:

- Kiinteistökohtaiseen vesihuoltoon liittyvä lainsäädäntö
- Toimivaltainen viranomainen, harkinnanvaraiset päätökset ja harkinnan kriteerit
 - etäisyys
 - kohtuullisuus
 - huomattava vähäisyys
- Pohjaveden muodostuminen ja suojele, kaivot
- Pohjavesialueen määrittäminen
- Jätevesien määrä, laatu ja kuormituksen vähentäminen
- Jätevesiviemärin oikeat käyttötavat
- Vesikäymälän vaihtoehdot ja kaksoisviemäröinti sekä niiden soveltuvuus haja- ja loma-asutuksessa
- Saostussäiliöt ja niiden kunto
- Jäteveden maaperäkäsittely haja-asutusalueilla
- Laitepuhdistamot
- Yleisimpien jäteveden käsittelyjärjestelmien tunnistaminen sekä järjestelmän toimivuuden arviointi kiinteistökäynnillä



- Loma-asuntojen ratkaisut
- Asumisjätevesien käsittely kotieläintilalla
- Yleistietoa liittymisvelvollisuudesta vesihuoltolaitoksen viemäriin
- Yleistietoa vesiosuuskunnista ja niiden perustamisesta
- Neuvonnasta tiedotus, yleisötilaisuuksien järjestäminen
- Työturvallisuus kiinteistökohtaisilla neuvontakäynneillä
- Hyväksi havaittuja tapoja toteuttaa jätevesineuvontaa

2. OSA

Alueellinen osuus

Neuvontajärjestö voi käsitellä alueellista osaa esim. neuvonnan kohdekunnan ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaisten kanssa järjestettävässä tilaisuudessa. Samalla on hyvä sopia muista neuvonnan toteuttamiseen liittyvistä seikoista, kuten työnjaosta, keskinäisestä tiedon välityksestä, neuvonnan mainonnasta ja tiedotuksesta sekä yhteydenpidosta neuvontahankkeen aikana. Tarvittavan kuntakohtaisen materiaalin järjestö hankkii neuvonnan käynnistyessä kultakin neuvonnan kohdekunnalta.

Aihesisältö:

- Alueelliset, haja-asutusalueita palvelevat viemäröintisuunnitelmat
- Kuntien vesihuollon kehittämissuunnitelmat
- Kuntien ympäristönsuojelumääräykset
- Kuntien rakennusjärjestykset
- Kuntien jätehuoltomääräykset
- Kuntien terveydensuojelumääräykset
- Muut linjaukset ja toimintatavat (etäisyydet, kohtuullisuudet, vähäisyydet)
- Alueellisia erityispiirteitä, esim. suojelualueet, pohjavesialueet
- Kiinteistökohtaisen neuvonnan alueellinen kohdentaminen
- Tutustutaan alueen muiden palveluiden saatavuuteen (mm suunnittelijat sekä talous- ja jäteveden analyysijä tekivät yritykset)

3. OSA

Kiinteistökohtaisen neuvonnan harjoittelu

Aihesisältö:

- Valonian tekemä neuvontavideo, joka katsotaan yhdessä
- Kenttäkäynti kolmeen kohteeseen jossa on kiinteistökohtainen jätevedenkäsittelyjärjestelmä.
- Neuvontatilanteiden harjoittelu SYKE:n tekemän ohjeistuksen mukaan.
Neuvontaorganisaation kokeneemmat neuvojat tai ulkopuoliset kouluttajat vetävät ja opastavat neuvontaan siten, että jokainen neuvoja saa harjoitella neuvojana ja asiakkaana olemista, sekä neuvontakaavakkeen täyttämistä.
- Mentorointi: Suositellaan, että muutamilla ensimmäisillä kiinteistökäynneillä uuden neuvojan tukena olisi jätevesineuvontaa aiemmin tehnyt henkilö.
- Kiinteistökäynnillä jaettava materiaali tulee tuntea hyvin etukäteen.



S Y K E

10.10.2018

C) NEUVONNAN RAPORTOINTI

Seuraavat ohjeet ja -mallit on tehty hyödynnettäväksi avustuksen edellyttämässä hankkeen hallinnoinnissa ja raportoinnissa:

- Kiinteistökohtaisen neuvonnan yhteydessä kerättävät tiedot
- Neuvontahankkeen raportoinnin sisällysluettelo